Begeleidingsgroep Ruimtelijke Kwaliteit[1]

Regels supervisie 2017

Supervisie levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van ruimtelijke kwaliteit. Maar de veelheid aan invullingen van rol, taak en werkwijze van in de stad werkzame supervisoren en kwaliteitsteams, aangesteld door gemeente of private partijen, is al lang niet meer in overeenstemming met de in de Bouwbrief ´Welstand en Supervisie´ uit 2005 opgenomen beschrijving van de manier waarop de gemeente de regie voert bij gebiedsontwikkeling. Dit gaat ten koste van kwaliteit, eenduidige procedures, transparante processen en inzichtelijke besluitvorming.

Deze notitie verduidelijkt opnieuw de regels over supervisie en andere kwaliteitsinstrumenten zoals kwaliteitsteams en regie in opdracht van een marktpartij. Hiermee vervalt de Bouwbrief Welstand en Supervisie uit 2005.

I. Regels supervisie

1. ***De gemeente stelt de supervisor aan op persoonlijke titel.***
2. ***Het profiel van de supervisor is op de opdracht toegesneden.***
3. ***De taakomschrijving is toegesneden op de aard van het project.***
4. ***Het aanstellingscontract omschrijft de taak en de werkwijze van de supervisor.***
5. ***De supervisor kan zich laten bijstaan door adviseurs, maar blijft zelf verantwoordelijk voor de taakuitoefening.***
6. ***De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit brengt bij aanvragen om vergunning het welstandsadvies uit. De supervisor adviseert de commissie.***
7. ***De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit brengt bij aanvragen om vergunning het monumentenadvies uit.***
8. ***De supervisor draagt zorg voor een goede archivering van de adviezen en de overige relevante documenten.***

1. *De gemeente stelt de supervisor aan op persoonlijke titel.*

De supervisor heeft een profiel passend bij de opdracht. Een niet-ambtelijk supervisor is onafhankelijk, niet in dienst bij betrokken marktpartijen, heeft geen belang bij de realisering van een project en geen ontwerpopdracht in zijn supervisiegebied. Een ambtelijke supervisor moet aan dezelfde eisen voldoen als een niet-ambtelijk supervisor. De aanstelling is persoonsgebonden.

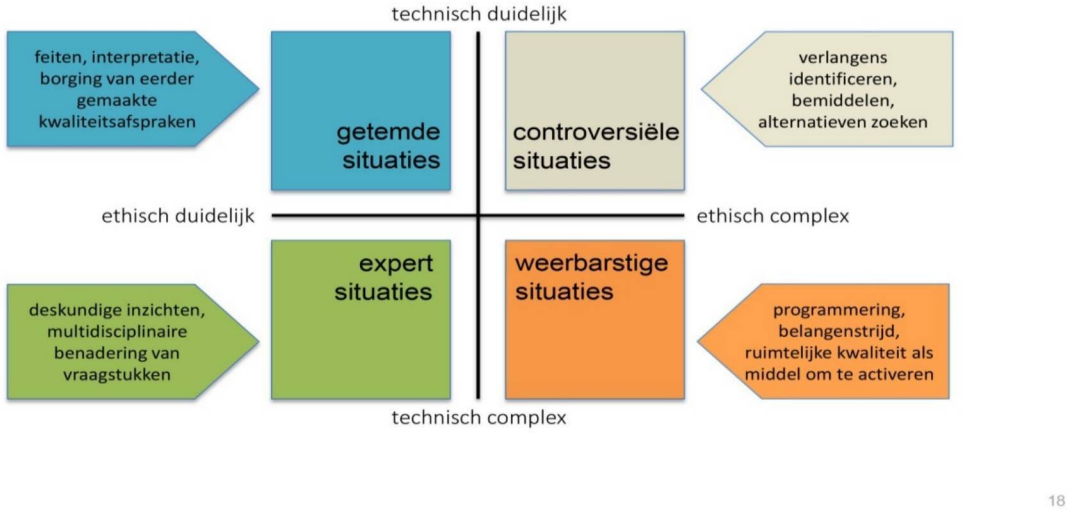
De opdrachtgever van de supervisor is degene die integraal verantwoordelijk is voor het project of projectgebied. In het algemeen zal dit (een lid van) team Gebiedsontwikkeling zijn. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de aanstellingsprocedure en de beëindiging van de opdracht, de taakomschrijving, de ondersteuning bij het opstellen van verslagen en adviezen, het bijhouden van een dossier en het op relevante momenten informeren van de CRK.

[1] De stuurgroep Ruimtelijke Kwaliteit bestaat uit de directeuren Ruimte en Duurzaamheid, Grond en Ontwikkeling en Monumenten en Archeologie.

2. *Het profiel van de supervisor is op de opdracht toegesneden.*

De opdrachtgever voert de selectieprocedure uit. De stuurgroep Ruimtelijke Kwaliteit, bestaande uit de directeuren van Ruimte en Duurzaamheid, Grond en Ontwikkeling, Monumenten en Archeologie, adviseert samen met de voorzitter van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit bij de selectie van een supervisor. De opdrachtgever betrekt dit advies bij de selectie en legt over zijn keuze verantwoording af aan de stuurgroep.

Het profiel, de competenties, deskundigheid en de discipline van de supervisor worden afgestemd op de gewenste rol, de inhoud van de ruimtelijke opgave en de complexiteit van de maatschappelijke omgeving. Er wordt een relatie gelegd tussen type en complexiteit van het proces en de samenstelling van kerntaken van de supervisor.

Aard van besluitvormingsprocessen en adviesstrategie
© José van Campen (2016) –www.woordenplaats.nl

Bij de keuze voor een supervisor worden de benodigde competenties in een specifieke situatie gewogen. Daarbij spelen de volgende redeneerlijnen een rol:

- Deskundigheid, gerelateerd aan dat wat specifiek gewenst is in een planproces
- Continuïteit, zowel in het planproces, als in het ontwerp als in advisering op uitwerkingen
- Integraliteit, gericht op samenhang en verbinding
- Onafhankelijkheid, in de zin van kunnen denken en opereren vanuit deskundigheid en het belang van het plan en in staat zijn om druk vanuit verschillende belangen te weerstaan

De supervisor beschikt in principe over de volgende competenties:

- Excellente vakkennis, overtuigingskracht en proceskracht
- Procesgevoeligheid
- Vaardigheid in communicatie en verbinden
- Schakelen in rollen en verhoudingen
- Inzicht in bestuurlijke en maatschappelijke verhoudingen
- Integraal denken en beoordelen

3. De taakomschrijving is toegesneden op de aard van het project.

De kern van supervisie is het *ontwikkelen* van ruimtelijke kwaliteit, het *begeleiden* (stimuleren) van het tot stand komen van ruimtelijke kwaliteit en het borgen van ruimtelijke kwaliteit door te *toetsen* aan voor de planvorming opgestelde kwaliteitskaders.

De taakomschrijving van de supervisor is afhankelijk van het type planproces (overzichtelijk of complex), de gewenste vorm van regie op ruimtelijke kwaliteit, de specifieke situatie en de competenties van de supervisor.

In hoofdlijnen voert de supervisor de volgende taken uit:

- Zoekt samen met betrokkenen naar optimale (ruimtelijke) oplossingen
- Werkt op basis van een door de gemeenteraad vastgesteld beoordelingskader
- Adviseert in vrijheid en openbaarheid aan betrokkenen
- Legt verantwoording af over advisering en werkwijze en evalueert dit
- Werkt met vastgelegde spelregels om zorgvuldig en effectief te kunnen werken

4. Het aanstellingscontract omschrijft de taak en de werkwijze van de supervisor.

De opdrachtgever stelt een persoonsgebonden aanstellingscontract op, inclusief een omschrijving van opdracht, aanstellingstermijn, werkwijze en procesafspraken. De aanstelling wordt kenbaar gemaakt aan de aan het planproces deelnemende initiatiefnemers en partijen.

Het aanstellingscontract bevat in ieder geval de volgende elementen:

- Een kernachtige beschrijving van het gebied
- Het doel van de supervisie en de kaders en randvoorwaarden (ruimtelijk, procesmatig)
- Het vakgebied van de supervisor
- De rol van de supervisor in het planproces (inclusief het moment dat deze rol ophoudt) en de daarbij behorende taken
- Werkwijze en procesafspraken: relaties met opdrachtgever, gemeentelijke diensten (waaronder Monumenten en Archeologie), momenten van informeren en overdracht aan CRK
- De organisatie van de supervisie als geheel (hoeveel supervisoren, inrichting team en rollen teamleden, vergaderfrequentie/locatie, opschalingsmogelijkheid etc.)
- Periode van aanstelling
- De evaluatiewijze van uitgevoerde werkzaamheden en de resultaten van supervisie

Bij Ruimte en Duurzaamheid, team Ruimtelijke Kwaliteit, is een leidraad voor het aanstellingscontract beschikbaar.

5. De supervisor kan zich laten bijstaan door adviseurs, maar blijft zelf verantwoordelijk voor de taakuitoefening.

De verantwoordelijkheid voor de supervisie-adviezen ligt altijd bij de supervisor. Er kan bij een project ook sprake zijn van meer dan één supervisor die ieder een andere discipline vertegenwoordigen en ieder verantwoordelijk zijn voor bepaalde deelaspecten van een plan.
Bij ruimtelijke opgaven waar de openbare ruimte een belangrijke drager is van de ruimtelijke ontwikkeling in schaal en betekenis wordt aanbevolen een supervisor voor de openbare ruimte aan te stellen.

6. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit brengt bij aanvragen om vergunning het welstandsadvies uit. De supervisor adviseert de commissie.

De supervisor stuurt en controleert tijdens het planproces op het waarmaken van de ambities die in het beleid (welstandsbeleid, stedenbouwkundige kaders, e.d.) zijn vastgelegd. Het is de taak van de supervisor om de CRK tijdens het proces te informeren over de ontwikkelingen en zijn/haar bemiddeling tijdens het planproces.

De CRK geeft als enige instantie advies over vergunningsaanvragen. Uitgangspunt is dat de supervisor het publieke belang dient en de legitimatie van zijn of haar handelen in dienst staat van het gemeentelijke kwaliteitsbeleid. De CRK betrekt het advies van de supervisor als zwaarwegend advies bij haar beoordeling, met name op die planonderdelen die volgens het aanstellingsbesluit tot het vakgebied van de betreffende supervisor horen. Bij afwijking van het vastgestelde welstandsbeleid kan de CRK als onafhankelijke commissie besluiten om van dit advies af te wijken.

Reclameaanvragen worden altijd zelfstandig door de CRK getoetst i.v.m. een consistente toepassing van de stedelijke beleidsregels voor reclame.

7. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit brengt bij aanvragen om vergunning het monumentenadvies uit.

In cultuurhistorisch waardevolle gebieden, of wanneer grote monumenten deel uitmaken van het plangebied, kan de supervisor zich laten bijstaan door een adviseur van Monumenten & Archeologie (M&A). Bij wijzigingen aan erfgoed (monumenten en panden gewaardeerd op waarderingskaarten) brengt de CRK in haar hoedanigheid als monumentencommissie en/of welstandscommissie echter altijd een zelfstandig en onafhankelijk advies uit, gebaseerd op de monumentenwet c.q. stedelijke beleidskaders m.b.t. erfgoed (welstandsbeleid en toetsingskader monumenten). Bij monumenten stelt M&A als adviseur van de CRK voorafgaand aan de beoordeling van een plan een preadvies op.

8. De supervisor draagt zorg voor een goede archivering van de adviezen en de overige relevante documenten.

Verslagen van supervisie-overleggen en adviezen van de supervisor worden voorafgaand aan de beoordeling van een plan door de CRK ter beschikking gesteld aan het secretariaat van de CRK, onderdeel van team Ruimtelijke Kwaliteit bij Ruimte en Duurzaamheid.

II. Overige kwaliteitsinstrumenten

De (proces-) afspraken m.b.t. supervisie en de relatie met de CRK gelden niet als gebruik wordt gemaakt van andere instrumenten om kwaliteit te stimuleren. Bij de beoordeling van een plan in het traject van de omgevingsvergunning neemt de CRK eventuele preadviezen mee bij de beoordeling of een plan voldoet aan de vastgestelde beleidskaders. De CRK zal daarbij echter, zoals zij dat ook doet bij vergunningsaanvragen van andere initiatiefnemers, altijd een zelfstandig advies formuleren.

1. Kwaliteitsteam (Q-team)

De projectorganisatie kan behoefte hebben aan een team van adviseurs, al dan niet medewerkers van de gemeente, en kan daaraan de naam kwaliteitsteam verbinden. Het is aan de projectorganisatie om over samenstelling, vorm en rol van een kwaliteitsteam te beslissen.

Een kwaliteitsteam kan een multidisciplinair team zijn, waarin ook specifieke expertise aanwezig is, zoals infrastructuur, duurzaamheid, planeconomie, milieu. Ook kan een kwaliteitsteam zowel publiek als privaat gefinancierd zijn.

2. Regie in opdracht van een marktpartij

Ook de initiatiefnemer kan besluiten tot een intensieve ruimtelijke regie op kwaliteit. Hij kan daarvoor een adviseur of coördinerend stedenbouwkundige c.q. (landschaps-)architect aanstellen.

III. Team Ruimtelijke Kwaliteit

Het team Ruimtelijke Kwaliteit bij Ruimte en Duurzaamheid draagt zorg voor de administratie m.b.t. in Amsterdam aangestelde supervisoren, inclusief werkgebied, opdrachtgever en taakomschrijving. Daarnaast borgt het voor de betrokkenen bij een project de vindbaarheid van adviezen, verslagen en andere stukken. De adviezen van de supervisor zijn beperkt openbaar.

Het team RK rapporteert op gezette tijden op basis van supervisie-adviezen, evaluaties van de resultaten en werkwijze van supervisoren en ervaringen met de supervisiepraktijk aan de stuurgroep Ruimtelijke Kwaliteit. Het heeft daarbij een opschalingsfunctie naar de stuurgroep Ruimtelijke Kwaliteit en doet indien nodig voorstellen voor bijsturing.

Het team RK vormt ook het secretariaat van de stuurgroep Ruimtelijke Kwaliteit.

Voor meer vragen over supervisie kunt u terecht bij team Ruimtelijke Kwaliteit van Ruimte en Duurzaamheid, [redacted]